

**SMĚRNICE K MEZINÁRODNÍ OCHRANĚ:
Aplikace vylučujících klauzulí: Článek 1F Úmluvy o právním postavení
uprchlíků z roku 1951**

UNHCR vydává tuto směrnici v souladu se svým mandátem, který je obsažen ve *Statutu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky* ve spojení s článkem 35 *Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951* a článkem II jejího *Protokolu z roku 1967*. Tato směrnice doplňuje *Příručku UNHCR k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíka podle Úmluvy týkající se právního postavení uprchlíků z roku 1951 a jejího Protokolu z roku 1967* (1979, nové vydání, Ženeva, leden 1992). Tato směrnice shrnuje [Podkladovou zprávu k aplikaci vylučujících klauzulí: Článek 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951](#) (4. září 2003), která je nedílnou součástí stanoviska UNHCR k této otázce. Nahrazuje zároveň dokument *Vylučující klauzule: Směrnice pro jejich aplikaci* (UNHCR, Ženeva, 1. prosince 1996) a *Poznámku o vylučujících klauzulích* (UNHCR, Ženeva, 30. května 1997) a mimo jiné vychází z druhého kola Globálních konzultací o mezinárodní ochraně, které se tomuto tématu věnovaly během expertního setkání v portugalském Lisabonu v květnu 2001. Aktualizace této směrnice se rovněž zdála nezbytná s ohledem na současný vývoj mezinárodního práva.

Účelem této směrnice je poskytnout vodítko v oblasti právní interpretace vládám, právním poradcům, osobám rozhodujícím v azylovém řízení a soudcům i pracovníkům UNHCR, kteří posuzují právní postavení uprchlíků v terénu.

Aplikace vylučujících klauzulí: Článek 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951

I. ÚVOD

A. Souvislosti

1. Odstavec 7(d) Statutu UNHCR z roku 1950, článek 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (dále jen „Úmluva z roku 1951“) i článek 1(5) Úmluvy o specifických aspektech uprchlické problematiky v Africe Organizace africké jednoty z roku 1969 (dále jen „Úmluva OAJ“) zavazují státy i UNHCR, aby odmítly poskytnout výhody vyplývající z postavení uprchlíka určitým osobám, které by se jinak k jeho přiznání kvalifikovaly. Tato ustanovení jsou obecně označována jako „vylučující klauzule“. Předkládaná směrnice přináší shrnutí klíčových otázek souvisejících s těmito ustanoveními – další informace a doporučení lze najít v dokumentu UNHCR „Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees“ (Podkladová zpráva k aplikaci vylučujících klauzulí: Článek 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, dále jen „Podkladová zpráva“), která je nedílnou součástí tohoto textu.
2. Důvody pro formulaci vylučujících klauzulí, které je třeba mít na paměti při zvažování jejich aplikace, spočívají v tom, že určité činy jsou natolik závažné, že jejich pachatelé si jako uprchlíci mezinárodní ochranu nezaslouží. Hlavním účelem vylučujících klauzulí je odmítnout poskytnutí mezinárodní ochrany osobám majícím na svědomí ohavné činy a závažné obecné zločiny a zajistit, aby tyto osoby nezneužívaly institut azylu ve snaze vyhnout se právní odpovědnosti za své činy. Jak uvedl Výkonný výbor UNHCR ve svém Závěru č. 82 (XLVIII) z roku 1997, vylučující klauzule musí být používány „pečlivě“, aby byla chráněna integrita institutu azylu. Kvůli možným závažným důsledkům odmítnutí ochrany je však zároveň důležité aplikovat vylučující klauzule velmi opatrně a jen po plném posouzení individuálních okolností případu. Vylučující klauzule by tedy měly být vždy interpretovány restriktivním způsobem.
3. Vylučující klauzule v Úmluvě z roku 1951 jsou vyčerpávající. To je třeba mít na paměti při interpretaci článku 1(5) Úmluvy OAJ, který obsahuje téměř identickou formulaci. Článek 1F Úmluvy z roku 1951 uvádí, že ustanovení této Úmluvy se „nevztahují na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody domnívat se“ že:
 - (a) se dopustila zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;
 - (b) se dopustila vážného nepolitického zločinu mimo zemi azylu dříve, než jí bylo povoleno usadit se tam jako uprchlík; nebo
 - (c) je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů.

B. Vztah k ostatním ustanovením Úmluvy z roku 1951

4. Článek 1F Úmluvy z roku 1951 je třeba odlišit od **článku 1D**, který se vztahuje ke specifické kategorii osob, jimž poskytují ochranu nebo pomoc orgány a agentury Organizace spojených národů jiné než UNHCR.¹ Článek 1F je rovněž třeba odlišit od **článku 1E**, který se zabývá osobami, jež mezinárodní ochranu nepotřebují (na rozdíl od osob, jež si jí nezasluhují). Vylučující klauzule by se nakonec neměly zaměřovat s články 32 a 33 odst. 2 Úmluvy, které se zabývají vyhoštěním a upuštěním od ochrany před *refoulement* v případech již uznaných uprchlíků, kteří pro hostitelskou zemi představují nebezpečí (například z důvodu spáchání závažných zločinů v hostitelské zemi). Článek 33 odst. 2 se týká budoucích rizik, které pro hostitelský stát může uznaný uprchlík představovat.

¹ Viz UNHCR: „Note on the Applicability of Article 1D of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees to Palestinian Refugees“, říjen 2002.

C. Časový rámec

- Článek 1F písm. a) a c) se zabývá zločiny bez ohledu na to, kde a kdy byly spáchány. Článek 1F písm. b) je naopak explicitně omezen na zločiny spáchané mimo zemi azylu před uznáním osoby za uprchlíka.

D. Zrušení nebo odejmutí ochrany z důvodu vylučujících klauzulí

- Pokud skutečnosti, které by vedly k vyloučení vyjdou najevo až po přiznání právního postavení uprchlíka, lze na tomto základě odůvodnit jeho **zrušení**. Opačná situace nastane, pokud nové informace zpochybňují důvody vedoucí k vyloučení jednotlivce z ochrany, což by mělo vést k přehodnocení splnění podmínek pro přiznání statusu uprchlíka. Pokud se uznáný uprchlík zapojí do činnosti spadající pod článek 1F písm. a) nebo c), tento fakt vede k uplatnění vylučujících klauzulí a **odejmutí (revokaci)** statusu uprchlíka za podmínky, že jsou splněna všechna kritéria pro aplikaci těchto klauzulí.

E. Odpovědnost za rozhodnutí o vyloučení

- Smluvní strany Úmluvy z roku 1951, Protokolu z roku 1967 a/nebo Úmluvy OAJ i UNHCR musí posoudit, zda se vylučující klauzule použijí v souvislosti s probíhajícím azylovým řízením. Odstavec 7 písm. d) Statutu UNHCR obsahuje podobné důvody jako článek 1F Úmluvy z roku 1951, přestože pracovníci UNHCR by se měli řídit jazykem článku 1F, jelikož tento obsahuje pozdější a konkrétnější formulaci.

F. Důsledky vyloučení

- Přestože je znemožněno, aby stát přiznal právní postavení uprchlíka podle Úmluvy z roku 1951 nebo Úmluvy OAJ jednotlivci, který byl vyloučen z mezinárodní ochrany, není dále uložena žádná povinnost přijmout určitý postup. Dotyčný stát se může rozhodnout povolit vyloučené osobě pobyt z jiných důvodů, avšak závazky vyplývající z mezinárodního práva mohou vyžadovat, aby dotyčná osoba byla trestně stíhána nebo k trestnímu stíhání vydána. Pokud UNHCR rozhodne o vyloučení určité osoby z mezinárodní ochrany, znamená to, že tato osoba již ze strany UNHCR nemůže přijímat ochranu či asistenci.
- Vyloučenou osobu mohou proti návratu do země, kde jí hrozí, že bude vystavena špatnému zacházení, chránit ustanovení jiných mezinárodních nástrojů. Například Úmluva proti mučení a dalšímu krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení či trestu z roku 1984 absolutně zakazuje návrat jednotlivce do země, kde mu hrozí riziko mučení. I jiné mezinárodní a regionální lidskoprávní nástroje obsahují podobná ustanovení.²

II. HMOTNĚPRÁVNÍ ROZBOR

A. Článek 1F písm. a): Zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti

- K mezinárodním nástrojům obsahujícím ustanovení specifikující tyto mezinárodní zločiny patří Úmluva o prevenci a trestu za zločin genocidy z roku 1948, čtyři Ženevské úmluvy o ochraně válečných obětí z roku 1949 a dva Dodatečné protokoly z roku 1977, Statuty Mezinárodních trestních tribunálů pro bývalou Jugoslávii a Rwandu, Charta Mezinárodního vojenského tribunálu z roku 1945 (Londýnská charta) a nejnověji Statut Mezinárodního trestního dvora z roku 1998, který vstoupil v platnost 1. července 2002.
- Podle Londýnské charty zahrnuje **zločin proti míru** „plánování, přípravu, rozpoutání nebo vedení agresivní války nebo války v rozporu s mezinárodními dohodami, smlouvami nebo zárukami nebo účast na společné přípravě nebo spiknutí pro realizaci dříve uvedeného“. Pro svému charakteru

² Podrobnější informace naleznete v příloze A Podkladové zprávy, která je součástí této směrnice.

může být takový čin spáchán pouze vysoce postavenými osobami zastupujícími stát nebo státu podobný útvar. V praxi bylo toto ustanovení využito jen zřídka.

12. **Válečné zločiny**³ jsou konkrétním porušením mezinárodního humanitárního práva. I když tyto zločiny mohou být spáchány během mezinárodních i národních konfliktů, obsah těchto zločinů závisí na charakteru daného konfliktu. Válečnými zločiny jsou činy jako úmyslné zabíjení a mučení civilistů, útoky na civilisty a záměrné odmítání práva na spravedlivý a řádný soudní proces civilistům a válečným zajatcům.
13. Charakteristickým rysem **zločinů proti lidskosti**,⁴ jež zahrnují činy jako například genocidu, vraždění, znásilňování a mučení, spočívá v tom, že k nim musí dojít v rámci rozsáhlých nebo systematických útoků namířených proti civilnímu obyvatelstvu. I izolovaný čin však může být zločinem proti lidskosti, je-li součástí systematického rámce nebo série systematických a opakovaných činů. Jelikož k těmto zločinům může dojít v dobách míru i ozbrojeného konfliktu, jedná se o nejširší kategorii článku 1F písm. a).

B. Článek 1F písm. b): Závažné nepolitické zločiny

14. Tato kategorie se nevztahuje na drobné zločiny či zákazy legitimního výkonu lidských práv. Při rozhodování, zda je konkrétní trestný čin dostatečně **závažný**, je třeba se řídit spíše mezinárodními než národními standardy. Měly by být zohledněny následující faktory: charakter činu, skutečně způsobená újma, forma trestního stíhání za daný zločin, charakter trestu a skutečnost, zda většina jurisdikcí považuje tento čin za závažný zločin. Například tedy vražda, znásilnění nebo ozbrojená loupež nepochybně závažnými zločiny jsou, zatímco drobnou krádež za závažný zločin považovat nelze.
15. Závažný zločin může být považován za nepolitický, jsou-li dominantním rysem spáchaného zločinu jiné než politické motivy (jako například osobní důvody či osobní zisk). Pokud neexistuje jasná souvislost mezi zločinem a jeho údajným politickým cílem nebo je-li dotčený čin nepřiměřený svým údajným politickým cílům, převládají motivy nepolitické.⁵ Motivace, kontext, metody a proporcionalita zločinu k jeho cílům jsou důležitými faktory při hodnocení politického charakteru činu. Skutečnost, že určitý zločin je označen jako nepolitický v extradiční smlouvě, je významný, ale sám o sobě není určující. Zvláště hrozné násilné činy, jako činy obecně považované za činy „teroristického“ charakteru, téměř jistě neprojdou tímto testem, protože jsou zcela nepřiměřené jakémukoliv politickému cíli. Aby bylo možné zločin považovat za čin politického charakteru, jím sledované politické cíle by navíc měly být v souladu s lidskoprávními principy.
16. Článek 1F písm. b) rovněž požaduje, aby byl zločin spáchán „mimo zemi azylu před přijetím [daného jednotlivce] do této země“. Jednotlivci, kteří spáchají „závažný nepolitický zločin“ v zemi azylu podléhají trestnímu řízení dané země a v případě zvláště závažných zločinů též článkům 32 a 33 odst. 2 Úmluvy z roku 1951.

C. Článek 1F písm. c): Činy, které jsou v rozporu s cíli a principy Organizace spojených národů

17. Vzhledem k obecné a široké formulaci cílů a principů Organizace spojených národů je rozsah této kategorie poněkud nejasný, a měl by tedy být chápán úzce. Ve skutečnosti bývá aplikován jen zřídka, neboť většina případů se vztahuje spíše k článku 1F písm. a) nebo 1F písm. b). Článek 1F písm. c) je aplikovatelný za mimořádných okolností v případě aktivit, které útočí na samotný základ soužití mezinárodního společenství. Takové aktivity nutně musí mít mezinárodní rozměr. Do této kategorie by tudíž spadaly zločiny schopné ohrozit mezinárodní mír, bezpečnost a mírové vztahy mezi zeměmi i závažné a dlouhodobé porušování lidských práv. Jelikož články 1 a 2 Charty Organizace spojených národů stanovují základní principy, které musí stát ve svých vzájemných

³ Nástroje definující válečné zločiny najdete v příloze B Podkladové zprávy.

⁴ Nástroje definující zločiny proti lidskosti najdete v příloze C Podkladové zprávy.

⁵ Viz odst. 152 Příručky UNHCR k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíka, Ženeva, nové vydání, 1992.

vztazích dodržovat, zdá se, že takové činy mohou v zásadě spáchat jedině osoby zastávající vysoké mocenské postavení ve státech nebo státu podobných celcích. V případech týkajících se teroristických činů zahrnuje správná aplikace článku 1F písm. c) také posouzení, do jaké míry daný čin zasahuje do mezinárodní situace – ve smyslu své závažnosti, mezinárodního dopadu a důsledků pro mezinárodní mír a bezpečnost.

D. Individuální odpovědnost

18. Aby bylo vyloučení z mezinárodní ochrany oprávněné, musí být rozhodnuto také o individuální odpovědnosti za zločin spadající do působnosti článku 1F. Specifické úvahy ohledně zločinů proti míru a činů namířených proti cílům a zásadám Organizace spojených národů byly diskutovány výše. Obecně platí, že individuální odpovědnost vyplývá ze skutečnosti, že osoba spáchala nebo podstatným způsobem přispěla ke spáchání trestného činu s vědomím, že její čin nebo opomenutí napomůže trestnému jednání. Osoba nemusí příslušný trestný čin spáchat osobně. Postačuje podněcování, pomáhání, podpora a účast na zločineckém spolčení.
19. Skutečnost, že osoba byla v určité chvíli vysoce postaveným členem represivní vlády nebo členem organizace páčající nelegální násilí sama o sobě nezakládá individuální odpovědnost za činy spadající do působnosti vylučující klauzule. Presumpce odpovědnosti však může vyvstat v případě, kdy dotyčná osoba zůstala členem vlády prokazatelně páčající činy spadající do působnosti článku 1F. Cíle, aktivity a metody některých skupin mohou mít navíc zvláště násilný charakter, takže dobrovolné členství v těchto organizacích může rovněž vyvolat domněnku individuální odpovědnosti. V takových případech je třeba postupovat opatrně a zvážit otázky související se skutečnými aktivitami skupiny, její organizační struktury, postavení osoby v organizaci a její schopnost významně ovlivnit aktivity organizace jakož i možnou fragmentaci skupiny. Platí také, že tyto domněnky jsou v rámci azylového řízení vyvrátitelné.
20. Pokud jde o bývalé bojovníky, není nutné je automaticky považovat za osoby vylučitelné z mezinárodní ochrany, nejsou-li samozřejmě ve vztahu ke konkrétní osobě hlášeny případy závažného porušování mezinárodního práva lidských práv a mezinárodního humanitárního práva.

E. Důvody pro zamítnutí individuální odpovědnosti

21. Trestní odpovědnost může normálně vzniknout pouze tehdy, pokud se prokáže, že dotyčná osoba naplnila materiální znaky skutku představujícího trestný čin vědomě a úmyslně. Není-li splněna tato **subjektivní** podmínka, například v případě neznalosti klíčových skutečností, nemůže být individuální odpovědnost potvrzena. V některých případech daná osoba nemusí mít dostatečné duševní schopnosti pro spáchání trestného činu, a to například z důvodu duševní choroby, duševního postižení, nedobrovolné intoxikace nebo nezralosti v případě dětí.
22. Je třeba vzít v úvahu faktory obecně považované za možné **výjimky** z trestní odpovědnosti. Odvolávání se na příkaz nadřízeného například bude možné přijmout jako obhajobu pouze tehdy, pokud byl jednotlivec ze zákona povinen uposlechnout příkazu, nebyl si vědom jeho nezákonnosti a samotný příkaz nebyl zjevně nezákonný. Co se týče nátlaku, tato obhajoba může být přijata v případě, že daný čin vyplývá z nutné a rozumné snahy dotyčné osoby vyhnout se bezprostřední hrozbě smrti nebo pokračování či hrozbě vážného ublížení na zdraví svém či jiné osoby a tato osoba nemá v úmyslu způsobit větší než újmu než tu, již se snaží odvrátit. Činy provedené v sebeobraně nebo při obraně druhých či ochraně majetku musí být rozumné a přiměřené velikosti hrozby.
23. Má-li se za to, že trest za zločin již byl **odpykán**, uplatnění vylučujících klauzulí nemusí být nadále důvodné. Může tomu tak být za situace, kdy osoba za spáchaný zločin již vykonala trest nebo kdy od jeho spáchání uplynulo dlouhé časové období. K relevantním faktorům v takovém případě patří závažnost zločinu, časový interval a jakýkoliv projev lítosti dané osoby. Při posuzování důsledků milosti nebo amnestie je třeba zvážit, zda tato reflektuje demokratickou vůli dané země a zda byla dotyčná osoba povolána k odpovědnosti nějakým jiným způsobem. Některé zločiny jsou však natolik závažné a ohavné, že použití článku 1F bude stále považováno za opodstatněné bez ohledu na udělenou milost či amnestii.

F. Otázka proporcionality

24. Začlenění testu proporcionality do úvah o uplatnění vylučujících klauzulí a jeho důsledků slouží jako

užitečný analytický nástroj k zajištění, že vylučující klauzule budou aplikovány způsobem odpovídajícím celkovému humanitárnímu zaměření a účelu Úmluvy z roku 1951. Tento koncept vznikl především ve vztahu k článku 1F písm. b) a představuje základní princip mnoha oblastí mezinárodního práva. Stejně jako v případě všech výjimek z lidskoprávních záruk musí být i vylučující klauzule uplatňovány způsobem přiměřeným jejich cíli tak, aby závažnost dotyčného činu byla zvážena oproti důsledkům vyloučení. Takováto analýza proporcionality však normálně nebude nutná v případě zločinů proti míru, zločinů proti lidskosti a činů spadajících pod článek 1F písm. c), protože tyto činy jsou zvláště zavrženíhodné. Jejich uplatnění nicméně zůstává relevantní v kontextu článku 1F písm. b) a v případě méně závažných trestných činů podle článku 1F písm. a).

G. Konkrétní činy a zvláštní případy

25. Navzdory neexistenci mezinárodně přijaté definice **terorismu**,⁶ budou činy obecně považované za činy teroristického charakteru pravděpodobně spadat pod vylučující klauzule, přestože článek 1F nelze ztotožnit s jednoduchým protiteroristickým ustanovením. Zvažování aplikace vylučujících klauzulí je zde však často zbytečné, jelikož osoby podezřelé z terorismu nemusí vůbec splňovat podmínky pro přiznání právního postavení uprchlíka, neboť se obávají legitimního trestního stíhání, nikoliv pronásledování z azylově relevantních důvodů.
26. Článek 1F písm. b) může být mezi vylučujícími klauzulemi obzvláště relevantní, jelikož násilné teroristické činy pravděpodobně budou nepřiměřené jakýmkoliv deklarováním politickým cílům. Každý případ bude vyžadovat individuální posouzení. Skutečnost, že se jednotlivec nachází na národním či mezinárodním seznamu osob podezřelých z terorismu (nebo osob spojovaných s určitými teroristickými organizacemi), může vést k úvaze o použití vylučujících klauzulí, obecně však sama o sobě není dostatečným důkazem ospravedlňujícím vyloučení z ochrany. Vyloučení z ochrany by nemělo být založeno toliko na členství v určité organizaci, přestože toto může vést k presumpci individuální odpovědnosti v případě, že je tato organizace proslulá svojí násilností a členství v této organizaci je dobrovolné. V takových případech je nutné posoudit roli dotyčné osoby, její postavení v dané organizaci a její aktivity, jakož i další související otázky (viz odst. 19).
27. Případy **únosu dopravního prostředku** budou téměř jistě považovány za „závažný zločin“ ve smyslu článku 1F písm. b) a jen nejzávažnější okolnosti by mohly ospravedlnit nevyločení z ochrany. **Mučení** je zakázáno podle mezinárodního práva. V závislosti na okolnostech obecně povede k vyloučení ve smyslu článku 1F.
28. Vylučující klauzule v zásadě platí i pro **nezletilé osoby**, avšak pouze pokud dosáhly věku trestní odpovědnosti a jejich duševní schopnosti umožňují volat je k odpovědnosti za dotyčné činy. Vzhledem ke zranitelnosti dětí je při zvažování možného vyloučení z ochrany nutné postupovat velmi opatrně a argumenty obhajoby musí být posouzeny zvláště pečlivě. Je-li řízení o určení právního postavení uprchlíka vedeno UNHCR na základě jím svěřenému mandátu, všechny takové případy musejí být před přijetím konečného rozhodnutí postoupeny ženevskému ústředí UNHCR.
29. V případě, že je hlavní žadatel vyloučen z mezinárodní ochrany, odvození žadatelé o azyl musí doložit vlastní důvody pro přiznání právního postavení uprchlíka. Je-li jim pak toto právní postavení přiznáno, vyloučený rodinný příslušník nemůže uplatňovat právo na sloučení rodiny ve snaze zajistit si ochranu či asistenci jako uprchlík.
30. Vylučující klauzule mohou platit i v situacích **hromadného příchodu**, přestože v praxi může nutné individuální posouzení žádosti vést k operačním a praktickým obtížím. Do té doby, než je takovéto individuální posouzení možné, je nicméně nutné poskytnout ochranu a pomoc všem osobám, samozřejmě však s výhradou oddělení ozbrojených složek od civilního uprchlického obyvatelstva.

III. PROCESNÍ OTÁZKY

31. Vzhledem k závažným důsledkům vyloučení z mezinárodní ochrany musí být součástí rozhodování o jejich uplatnění striktní procesní **záruky**. Rozhodování o vyloučení z ochrany by mělo obecně

⁶ Nástroje související s terorismem viz příloha D Podkladové zprávy.

probíhat v rámci **standardního azylového řízení**, nikoliv v rámci řízení o přípustnosti azylové žádosti nebo ve zrychleném azylovém řízení tak, aby mohlo proběhnout plné skutkové a právní posouzení případu. Výjimečný charakter článku 1F naznačuje, že posouzení definičních znaků uprchlíka pro účely zahrnutí do mezinárodní ochrany by mělo být provedeno před posouzením případného vyloučení z ochrany; v tomto ohledu však není stanoveno pevné pravidlo. Vyloučení z ochrany může být za výjimečných okolností zváženo bez konkrétního odkazu na otázku inkluze (i) pokud je proti žadateli vznesena obžaloba mezinárodního soudního tribunálu; (ii) v případě, kdy existují jasné a dostupné důkazy očividně ukazující na žadatelovu účast ve zvláště závažných zločinech, zejména ve významných případech podle čl. 1F písm. c), a (iii) v odvolací fázi případů, kdy se je odvolání namířeno proti rozhodnutí o vyloučení.

32. V rámci orgánu odpovědného za azylové řízení by měly existovat **specializované týmy pro aplikaci vylučujících klauzulí** tak, aby tyto případy byly urychleně vyřešeny. Může být rozumné odložit rozhodnutí o vyloučení až do ukončení možného vnitrostátního trestního řízení, neboť jeho výsledek může mít závažný dopad na výsledek azylového řízení. Obecně však platí, že azylové řízení musí být pravomocně ukončeno před vydáním rozhodnutí o extradici.
33. Za všech okolností je nutné respektovat zásadu **důvěrnosti** azylového řízení. Za výjimečných okolností sice může být oprávněné kontaktovat zemi původu z důvodů národní bezpečnosti, avšak ani tehdy by neměly být sdělovány informace o tom, že v daném případě byla podána žádost o azyl.
34. **Důkazní břemeno** v souvislosti s otázkou vyloučení náleží státu (nebo UNHCR) a stejně jako u všech azylových řízení by se měla vůči žadateli uplatnit zásada v pochybnostech ve prospěch. Byla-li však dotyčná osoba obžalována mezinárodním trestním tribunálem nebo je-li předpokládána její individuální odpovědnost za činy vedoucí k vyloučení z ochrany (jak je uvedeno v odst. 19 této směrnice), důkazní břemeno leží na opačné straně. Vzniká tedy vyvratitelná domněnka vyloučení z ochrany.
35. Pro naplnění **důkazního standardu** podle článku 1F jsou vyžadovány jasné a věrohodné důkazy. Není nutné, aby byl žadatel usvědčen z trestného činu a není ani nutné naplnit důkazní standard trestního řízení. Jsou-li spolehlivé, mohou například postačovat přiznání a výpovědi svědků. Nedostatečná spolupráce ze strany žadatele sama o sobě nezakládá vinu za činy vedoucí k vyloučení, chybí-li jasné a přesvědčivé důkazy. Posuzování článku 1F nicméně může být irelevantní, pokud nedostatek spolupráce znamená, že nelze posoudit žádost o azyl jako takovou.
36. Vyloučení z mezinárodní ochrany by nemělo být založeno na **důvěrných důkazech**, které ze strany dotyčného žadatele nelze nijak zpochybnit. Výjimečně je sice možné se opřít o anonymní důkazy (kdy je zdroj utajený), avšak pouze v případě, kdy je to z důvodu ochrany bezpečnosti svědků nezbytně nutné a zároveň tím není podstatně dotčena možnost žadatele zpochybnit podstatu provedených důkazů. Tajná svědectví nebo natočené důkazy (kde je obsah utajen) by neměly sloužit jako podklad pro vyloučení z ochrany. Jsou-li v sázce bezpečnostní zájmy státu, je možné tyto zájmy ochránit zavedením procesních záruk respektujících zároveň i procesní práva žadatele.